

РЕЗЮМЕТА НА НАУЧНИТЕ ТРУДОВЕ

НА ГЛ. АС. Д-Р ВЛАДИСЛАВА ГЕОРГИЕВА ЛЕНДЖОВА

(представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в ПН 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Социология на младежта), обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски“, обнародван в Държавен вестник, бр. 36 от 17 април 2026 г.)

I. Монографии

1. Ленджова, Вл. (2025). Интеграция на NEETs младежите в България на пазара на труда. Благоевград: Университетско издателство „Неофит Рилски“. ISBN 978-954-00-0434-1.

Монографията разглежда актуалните предизвикателства пред социалната и трудовата интеграция на младите хора в България, които не участват в образование, заетост или обучение (NEETs), като специално внимание е отделено на живеещите в селските райони. Тази група се характеризира с висока степен на вътрешна разнородност и включва млади хора с различен образователен, социален и икономически профил, които поради съчетаването на множество неблагоприятни обстоятелства остават извън основните институционални механизми за подкрепа.

В теоретичен и приложен план трудът се опира на тристепенна рамка за интеграция на NEETs, която обобщава основните етапи на тяхното социално и професионално включване:

- 1) Подготовка и диагностика, която включва идентифициране на младежите в риск, анализ на техните потребности и предоставяне на мотивационна подкрепа;
- 2) Интегриране чрез образование и заетост, участие в образователни и квалификационни програми, преход към заетост чрез стажове, субсидирана заетост или предприемачество;
- 3) Устойчивост и социално включване, мерки за задържане на работното място, наставничество и насърчаване на активното участие в местните общности.

Настоящото изследване защитава тезата, че успешната интеграция на NEETs младежите в България на пазара на труда зависи не само от общите политики за заетост и образование, а изисква целенасочен и многостепенен подход, който да отчита индивидуалните характеристики на младите хора, регионалните различия и институционалния капацитет за подкрепа. Това показва, че

традиционните механизми за заетост не са достатъчни и че само чрез съчетаване на подготовка и диагностика, образователни и трудови интервенции, както и устойчиви социални мерки, може да се постигне ефективно намаляване на броя на NEETs и тяхното дългосрочно включване в пазара на труда.

Монографичният труд е структуриран в четири основни глави, които логично свързват теоретичните основи, анализа на рисковите фактори, както и практическите решения. Глава първа озаглавена „Теоретични подходи към интеграцията на NEETs“ представя дефиницията и характеристиките на NEETs групата, нейната уязвимост, класическите и съвременни теории за социална интеграция и социално изключване, икономическите аспекти на интеграцията и биоекологичния модел на Юри Бронфенбренер като аналитична рамка за изследване на NEETs младежите.

Глава втора „Рискови фактори, определящи интеграцията на NEETs младежите на пазара на труда“ включва картографиране на NEETs младежите в България по региони и динамика във времето, както и анализ на индивидуални, социално-икономически, институционални и структурни фактори, включително дигиталното изключване.

Глава трета „Анализ на ефектите, ограничаващи трудовата реализация на NEETs младежите“ разглежда трудностите, с които се сблъскват младите хора в прехода си от образование към пазара на труда на различните нива от биоекологичния модел, а именно индивидуално, групово, институционално и социетално.

Глава четвърта „Интегрирани подходи, политики и механизми за подкрепа на трудовата интеграция на NEETs младежите“ представя мерки и препоръки, които могат да се реализират на индивидуално, групово, институционално и национално ниво, добри практики от България и Европа и възможности за адаптиране към българските условия.

2. Ленджова, Вл. (2025). Социална интеграция на мюсюлманските общности. Благоевград: Университетско издателство „Неофит Рилски“. ISBN 978-954-00-0407-5.

Монографията изследва социалната интеграция на мюсюлманските общности в Европейския съюз, със специален акцент върху България. Разглежда се как миграцията, културното многообразие, религиозните ценности и променящите се идентичности влияят върху междуетническите и междурелигиозните отношения и поставят нови предизвикателства пред социалното единство.

Анализът се основава на класически и съвременни теории за социалната интеграция, етничността, малцинствата и идентичността. Съпоставят се републиканският (асимилационен) модел във Франция и мултикултурният модел във Великобритания, а българският модел е представен като двустранен процес, включващ стремежа на мюсюлманските общности към обществено приемане и готовността на българското общество за диалог и сътрудничество. Емпиричното изследване е съсредоточено основно върху общности на българи мюсюлмани в Западните Родопи и Пиринския регион.

3. Миленкова, В., Керанова, Д., Ленджова, Вл., & Пейчева, Д. (2023). Дигиталната медийна грамотност. Благоевград: УИ „Н. Рилски“, ISBN 978-954-00 0344-3

В колективната монография „Дигиталната медийна грамотност“ **Втора глава – „Изследователски методи“**, представя емпиричните методи за изследване на дигитализацията, дигиталната грамотност и уменията в българското общество. Те включват анализ на документи, пет фокус-групови дискусии, 30 експертни интервюта и пилотно анкетно проучване с 232 участници. Резултатите показват нарастващото значение на дигиталните умения за заетостта, образованието, гражданското участие и ежедневието, както и неравенства според възрастта, етническата принадлежност, образованието и достъпа до технологии.

Трета глава, „Национално емпирично изследване“, представя резултатите от онлайн проучване, проведено през март 2021 г. сред 1018 респонденти. Установена е широко разпространена употреба на дигитални устройства и интернет, но и значителни междупоколенчески различия в дигиталната компетентност. Онлайн обучението е оценено относително положително, въпреки посочените социална изолация, ограничено взаимодействие и здравословни затруднения. Ниското доверие в онлайн информацията и проявите на кибертормоз подчертават необходимостта от критическо мислене, медийна грамотност, безопасност в интернет и приобщаващи политики за дигитално образование.

II. Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация

- 4. Petrescu, C., Voicu, B., Ellena, A. M., Bettencourt, L., & Lendzhova, V. (2025). Patterns of School-to-Work-Transition Societies With High Rates of NEETs. Journal of Adolescence. <https://doi.org/10.1002/jad.70000>**

Статията „**Patterns of School-to-Work-Transition Societies With High Rates of NEETs**“ разглежда политиките за подпомагане на прехода от образование към заетост и трудовата интеграция на NEETs младежи в България, Румъния, Италия и Португалия. Въз основа на база данни за политиките, приети между 1990 и 2022 г., са сравнени единадесет вида мерки и е анализирано влиянието на националните режими на преход от училище към работа. Резултатите показват, че Румъния и България запазват характеристики на постсоциалистическите режими, докато Италия и Португалия се отличават със субпротективни и семейно ориентирани модели. Въпреки че четирите държави въвеждат мерки в съответствие с общите европейски рамки, подходите им остават силно зависими от националните институционални, икономически и социални особености. Ефективната подкрепа за NEETs младежите изисква мерки, съобразени с конкретната система за преход от образование към труд във всяка страна.

Ключови думи: NEETs младежи; преход от образование към заетост; трудова интеграция; младежки политики; Европейски съюз.

- 5. Lendzhova, V. (2024). Inclusive education and game-based learning for learners with disabilities: Perspectives from teachers in Bulgaria. Environment and Social Psychology, 9(10). <https://doi.org/10.59429/esp.v9i10.3073>**

Статията „**Inclusive Education and Game-Based Learning for Learners with Disabilities: Perspectives from Teachers in Bulgaria**“ изследва ролята на игрово базираното обучение за създаване на по-достъпна и приобщаваща образователна среда за учаци с увреждания. Изследването се основава на социалния модел на уврежданията и на 51 дълбочинни интервюта с учители и специалисти от различни образователни равнища в България. Резултатите показват, че образователните игри могат да повишат мотивацията, участието и социалното взаимодействие и да подпомогнат развитието на когнитивни и практически умения. Специалните педагози използват игрово базирани подходи по-активно от

учителите в общообразователната система. По-широкото им прилагане обаче е ограничено от строгите учебни програми, недостатъчната подготовка на учителите, недостига на технологични ресурси и нормативните пречки.

Ключови думи: приобщаващо образование; игрово-базирано обучение; интерактивни методи, дигитални технологии

6. Garcia, D., Simões, F., Bettencourt, L., Aguiar, C., Ferreira, I. A., Mendonça, J., Moleiro, C., Rocca, A., & Lendzhova, V. (2023). Predictors of Secondary Education Completion across Portuguese Municipalities: Evidence from the 2009-2018 Period. *Societies*, 13(9), 200. <https://doi.org/10.3390/soc13090200>

Статията „Predictors of Secondary Education Completion across Portuguese Municipalities: Evidence from the 2009–2018 Period“ разглежда териториалните неравенства при завършването на средно образование в 253 португалски общини с висока и ниска гъстота на населението. Чрез линеен смесен модел се анализира влиянието на контекстуалните фактори и образователните ресурси в периода на икономическата криза и последвалото възстановяване.

Резултатите показват, че към 2013 г. общините с ниска гъстота на населението имат по-високи равнища на завършено средно образование, което оспорва предположението, че по-слабо развитите територии непременно постигат по-ниски образователни резултати. Нарастващата безработица е свързана с по-ниска степен на завършване, докато по-високият обхват в предучилищното образование подобрява резултатите в гъсто населените общини. Подчертава се необходимостта от териториално чувствителни образователни политики.

Ключови думи: средно образование; преход от училище към заетост; публични политики.

7. Piki, A., Markou, M., Lendzhova, V., & Ștefan, I. A. (2022). Piloting guidelines for gamified learning technology towards inclusive education. In *eLearning & Software for Education Conference* (Vol. 1, p. 18).

Статията „Piloting Guidelines for Gamified Learning Technology Towards Inclusive Education“ разглежда начина, по който игровите образователни технологии могат да бъдат разработвани и оценявани в подкрепа на учащи с увреждания и лица в неравностойно социално-икономическо положение. Основната теза е, че достъпността и приобщаването трябва да бъдат заложили още в началните етапи на проектирането, а не да се добавят след внедряването.

Предложен е системен, ориентиран към потребителите план за пилотно тестване, основан на три елемента: повишаване на осведомеността за достъпността и приобщаването, провеждане на потребителска оценка и гарантиране на научна и методологическа прецизност. Разработените в рамките на проекта INCLUDEME насоки предлагат гъвкави решения за различни целеви групи и културни контексти и насърчават активното участие на учащите, учителите и останалите заинтересовани страни.

Ключови думи: пилотно проучване; потребителска оценка; приобщаване; игрово-базирано обучение; образователна геймификация; образователна платформа.

8. Milenkova, V., & Lendzhova, V. (2021). Mobile learning and the creation of digital literacy in a real practical environment. In 8th International Conference on Educational Technologies (pp. 199-204). IADIS Press. ISBN 978-171383073-3.

Статията „**Mobile Learning and the Creation of Digital Literacy in a Real Practical Environment**“ разглежда развитието на дистанционното обучение в България, националната политическа рамка и дигиталните платформи, които подпомагат онлайн образованието. Специално внимание е отделено на трансформацията на българската образователна система по време на пандемията от COVID-19.

Качественият анализ на политически документи и образователни мерки показва, че пандемията ускорява преминаването към масово мобилно и дистанционно обучение. Moodle, Zoom, Google Classroom и Blackboard осигуряват непрекъснатост на образователния процес, но разкриват и неравенства в достъпа, дигиталните умения и технологичните ресурси. Ефективното мобилно обучение изисква инвестиции в инфраструктура, системна подготовка на учителите, достъпни дигитални ресурси и мерки за подобряване на дигиталната грамотност.

Ключови думи: мобилно обучение; COVID-19; дигитална грамотност; онлайн платформи; дистанционно обучение.

9. Kõiv, K., Saks, K., Paabort, H., Lendzhova, V., & Smoter, M. (2021). A service model for self-directed learning of NEET youth at the local government level. *Youth & Society*, 54(1_suppl), 52S-68S. <https://doi.org/10.1177/0044118X2110582>

Статията „**A Service Model for Self-Directed Learning of NEET Youth at the Local Government Level**“ изследва как местните услуги за подкрепа могат да развиват уменията за самостоятелно учене на NEETs младежите в селските райони. Те са разглеждани като

хора с потенциал за развитие и участие в ученето през целия живот, а не единствено като получатели на помощ.

Емпиричното изследване е проведено в Естония чрез метода за проектиране на услуги „Двоен диамант“. Съчетани са количествени данни за готовността на младежите за самостоятелно учене, качествена информация от доставчиците на услуги и обратна връзка от NEETs младежи в селски райони. Предложеният модел поставя акцент върху индивидуализираната и дългосрочна подкрепа, междуинституционалното сътрудничество и активното участие на младите хора при определяне на техните образователни и професионални пътища.

Ключови думи: NEETs младежи; самостоятелно учене; услуги за подкрепа; иновации в услугите.

10. Erdogan, E., Flynn, P., Nasya, B., Paabort, H., & Lendzhova, V. (2021). NEET Rural-Urban Ecosystems: The Role of Urban Social Innovation Diffusion in Supporting Sustainable Rural Pathways to Education, Employment, and Training. Sustainability, 13(21), 12053. <https://doi.org/10.3390/su132112053>

Статията „NEET Rural-Urban Ecosystems: The Role of Urban Social Innovation Diffusion in Supporting Sustainable Rural Pathways to Education, Employment, and Training“ разглежда потенциала на социалните иновации за подобряване на включването на NEETs младежите от селските райони. Анализирани са проблеми като слабата инфраструктура, ограниченият достъп до образование и заетост, социалната изолация и изключването от общественото вземане на решения.

Изследването обхваща 51 интервенции, реализирани по програмата „Гаранция за младежта“, и идентифицира добри практики в различни измерения на социалните иновации. Предлага се изграждане на устойчиви селско-градски екосистеми, чрез които знания, ресурси и иновативни практики да се обменят между градските и селските общности. Сътрудничеството между институциите, местните общности, гражданското общество, работодателите и младите хора е определено като основа за устойчив достъп до образование, заетост, обучение и социално участие.

Ключови думи: селско-градски екосистеми; разпространение на социални иновации; образование; NEETs младежи; социално включване; програма „Гаранция за младежта“; добри практики.

11. Mitescu-Manea, M., Safta-Zecheria, L., Neumann, E., Bodrug-Lungu, V., Milenkova, V., & Lendzhova, V. (2021). Inequities in first education policy responses to the COVID-19 crisis: A comparative analysis in four Central and East European countries. *European Educational Research Journal*, 20(5), 543-563. <https://doi.org/10.1177/14749041211030077>

Статията „**Inequities in First Education Policy Responses to the COVID-19 Crisis: A Comparative Analysis in Four Central and East European Countries**“ изследва как образователните неравенства са адресирани по време на първата вълна на пандемията в Румъния, Унгария, България и Република Молдова.

Чрез критичен рамков анализ са съпоставени политически документи и публични изявления на държавни и недържавни участници при преминаването към спешно дистанционно обучение. Резултатите показват, че съществуващите неравенства се задълбочават вследствие на дигиталната бедност, неравния достъп до технологии, ограничената семейна подкрепа и различията в ресурсите на училищата. Открояват се краткосрочен държавно ориентиран подход за управление на непосредствената здравна криза и дългосрочен подход, разглеждащ кризата като възможност за изграждане на по-справедливи образователни системи.

Ключови думи: неравнопоставеност; образователна политика; COVID-19; дигитална бедност; дистанционно обучение; политически дискурс; пространствено-времеви измерения

III. Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове

12. Lendzhova, V. (2026). Youth participation and epistemic authority in digital mental health design and governance. *International Journal of Digital Research*, 2(1), 39-54. ISSN 3033-179X. <https://doi.org/10.63711/ijdr.net20260102>

Статията „**Youth Participation and Epistemic Authority in Digital Mental Health Design and Governance**“ изследва мястото на младите хора в областта на дигиталното психично здраве. Въпреки че са основни потребители на много от тези технологии, те често имат ограничено влияние върху тяхното проектиране, прилагане и управление.

Резултатите от контент анализа на 86 политически документа, закони и програми разкрива три доминиращи форми на младежко участие: нормативна реторика, управлявана консултация и постепенно утвърждаващ се авторитет в създаването и споделянето на знание.

Анализът идентифицира три доминиращи рамки на участието: нормативна реторика, управлявана консултация и възникващ епистемен авторитет. Той показва как младежкото участие едновременно се насърчава, ограничава и използва инструментално. Тези процеси отразяват по-дълбоки противоречия между защитата и автономията, ангажирането на потребителите и демократичното управление, както и между клиничната експертиза и преживения опит.

Ключови думи: дигитално психично здраве; младежко участие; датафикация; интервенции в областта на психичното здраве

13. Ленджова, В. (2026). Изкуственият интелект като социален филтър за подбор: NEETs младежите на пазара на труда. NotaBene, бр. 71. <https://notabene-bg.org/#1801>

Статията „AI as a Social Filtering Mechanism in NEETs’ Labour Market Transition“ разглежда ролята на изкуствения интелект като социален механизъм на селекция в достъпа на NEETs (младежи, които са извън системите на образование, заетост или обучение) младежите до пазара на труда, със специфичен акцент върху цифровите публични услуги и политиките за заетост. С разширяването на AI-базираните механизми за подбор и управление на трудови ресурси, включително автоматизирани системи за подбор, алгоритми за профилно съвпадение и цифрови платформи за наемане – процесите на трудова интеграция на NEETs групата се пренасочват към дигитализирани институционални полета. Анализира се как тези технологии функционират като социални филтри, които могат да усилват съществуващи неравенства чрез селекция, зависеща от налични данни, дигитални профили и дигитален капитал. Изследването прилага качествен контент анализ на 32 стратегически и регулаторни документа (2015–2025), за да реконструира институционалните и технологичните механизми, чрез които европейските и националните политики адресират младежката заетост, дигитализацията на пазара на труда и внедряването на изкуствен интелект в процесите на подбор. Резултатите показват преход от активационни към инфраструктурно и алгоритмично медиирани режими на достъп до труд, при които NEETs младежите се оказват уязвими поради липса на данни и инфраструктурна съвместимост с технологично организирани механизми за селекция.

Ключови думи: изкуствен интелект (AI); публични политики; дигитализация на труда; NEETs; институционални рамки; активни социално включване политики на пазара на труда (ALMP); мека инфраструктура.

14. Lendzhova, V. (2025). Bridging the divide: Digitalization and young rural women in Bulgaria. *International Journal of Digital Research*, 1(2), 25-39. <https://ijdr.net/volume-1-year-2025/volume-1-issue-2/bridging-the-divide-digitalization-and-young-rural-women-in-bulgaria/>

Статията „**Bridging the Divide: Digitalization and Young Rural Women in Bulgaria**“ изследва как полът, географското местоположение и ограниченият дигитален достъп влияят върху възможностите на младите жени в селските райони на България. Опирайки се на теорията на Бурдийо за социалния капитал, интерсекционалния подход и концепцията на Кастелс за мрежовото общество, анализът показва как дигитализацията може едновременно да подпомага овластяването и да възпроизвежда съществуващите неравенства.

Изследването се основава на полуструктурирани интервюта с 43 млади жени, на възраст от 25 до 29 години, от Югозападния и Централния западен регион на България. Ненадеждният интернет, недостатъчните програми за дигитална грамотност, ограничената инфраструктура и традиционните полови норми са определени като основни пречки пред участието в дигиталната икономика. Необходими са чувствителни към пола политики за селските райони, по-добра широколентова инфраструктура, разширено дигитално обучение и мерки срещу ограничаващите социални норми.

Ключови думи: маргинализация на младите хора; жени от селските райони; неравенство между половете; дигитализация; социален капитал; дигитално разделение.

15. Lendzhova, V., & Neagu, G. (2022). Poverty and social exclusion. In M. Marinov, V. Milenkova, & B. Manov (Eds.), *Transformations and Challenges in the Global World*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing. ISBN 978-1-5275-8922-3.

Статията „**Poverty and Social Exclusion**“ разглежда бедността като многоизмерно явление, свързано не само с недостатъчни доходи, но и с ограничен достъп до образование, заетост, здравеопазване, жилище, социална закрила и пълноценно участие в обществото. Въз основа на данни от Eurostat, Eurofound, MOT, ОИСП и национални статистически източници се анализират моделите на бедност и социално изключване в Европейския съюз.

Младежите на възраст 15-24 години са сред групите, изложени в най-голяма степен на бедност, материални лишения, безработица, несигурна заетост и изключване. Рисковете са особено високи за NEETs младежите, хората с ниско образование, етническите малцинства, лицата с увреждания и жителите на периферни или изолирани райони. България и Румъния са сред държавите с най-високи равнища на тежки материални лишения. Необходими са

координирани политики в областта на заетостта, образованието, жилищното настаняване, здравеопазването и социалната закрила.

Ключови думи: бедност; социално изключване; младежи; NEETs; материални лишения; социална закрила; Европейски съюз.

16. Ленджова, В., & Миленкова, В. (2021). Дигиталното образование и неговите измерения в практиката. NotaBene, бр. 53. <https://notabene-bg.org/read.php?id=1167>

Статията „Дигиталното образование и неговите измерения в практиката“ разглежда развитието на дигиталното образование в България, политическата рамка на образователните процеси и платформите и софтуерните продукти, използвани при онлайн обучението. Специално внимание е отделено на преструктурирането на българската образователна система по време на пандемията от COVID-19.

Въз основа на качествен анализ на документи, проведен в рамките на националния проект „Дигиталната медийна грамотност в контекста на обществото на знанието: състояние и предизвикателства“, са разгледани бързото разширяване на онлайн образованието и приложенията на Khan Academy, ClassDojo, OneNote, Moodle, Zoom, Google Classroom и Blackboard. Направен е изводът, че дигиталното образование разширява достъпа и подпомага развитието на дигитални умения, но неговата ефективност зависи от подходяща инфраструктура, подготовка на учителите, надежден достъп и политики за преодоляване на дигиталните неравенства.

Ключови думи: дигитално образование; Ковид-19; дигитална грамотност; онлайн платформи.

ABSTRACTS OF THE SCIENTIFIC WORKS
OF CHIEF ASSISTANT PROFESSOR VLADISLAVA GEORGIEVA LENDZHOVA,
PhD

(submitted for participation in the competition for the academic position of “Associate Professor” in Professional Field 3.1. Sociology, Anthropology and Cultural Sciences (Sociology of Youth), announced by South-West University “Neofit Rilski” and promulgated in the State Gazette, Issue No. 36 of April 17, 2026)

I. Monographs

- 1. Lendzhova, V. (2025). Integration of NEET Youth in Bulgaria into the Labor Market. Blagoevgrad: Neofit Rilski University Press. ISBN 978-954-00-0434-1.**

The monograph examines the current challenges to the social and labour-market integration of young people in Bulgaria who are not in employment, education or training (NEETs), with particular attention paid to those living in rural areas. This group is characterised by a high degree of internal heterogeneity and includes young people with diverse educational, social and economic profiles who, owing to the combined effects of multiple adverse circumstances, remain outside the main institutional support mechanisms. From both theoretical and applied perspectives, the monograph is based on a three-stage framework for the integration of NEETs, which encompasses the main stages of their social and professional inclusion: 1. Preparation and assessment – identifying young people at risk, analysing their needs and providing motivational support; 2. Integration through education and employment – participation in educational and vocational training programmes and transition into employment through traineeships, subsidised employment or entrepreneurship; 3. Sustainability and social inclusion – measures supporting job retention, mentoring and the promotion of active participation in local communities. The study argues that the successful labour-market integration of NEETs in Bulgaria depends not only on general employment and education policies but also requires a targeted, multi-level approach that takes into account young people’s individual characteristics, regional disparities and the institutional capacity to provide support. This indicates that traditional employment mechanisms are insufficient. An effective reduction in the number of NEETs and their sustainable, long-term inclusion in the labour market can be achieved only by combining preparation and assessment, educational and employment interventions, and sustainable social support measures. The monograph is structured into four main chapters that logically connect the theoretical foundations,

the analysis of risk factors and practical solutions. Chapter One, entitled “Theoretical Approaches to the Integration of NEETs,” presents the definition and characteristics of the NEET population, its vulnerability, classical and contemporary theories of social integration and social exclusion, the economic dimensions of integration, and Urie Bronfenbrenner’s bioecological model as an analytical framework for studying NEETs. Chapter Two, “Risk Factors Determining the Labour-Market Integration of NEETs,” maps the regional distribution of NEETs in Bulgaria and its dynamics over time. It also analyses individual, socioeconomic, institutional and structural factors, including digital exclusion. Chapter Three, “Analysis of the Factors Limiting the Employment Prospects of NEETs,” examines the difficulties young people encounter during the transition from education to the labour market at the different levels of the bioecological model: individual, group, institutional and societal. Chapter Four, “Integrated Approaches, Policies and Mechanisms Supporting the Labour-Market Integration of NEETs,” presents measures and recommendations that can be implemented at the individual, group, institutional and national levels. It also discusses good practices from Bulgaria and other European countries, along with opportunities for their adaptation to the Bulgarian context.

2. Lendzhova, V. (2025). *Social Integration of Muslim Communities*. Blagoevgrad: Neofit Rilski University Press. ISBN 978-954-00-0407-5.

The monograph examines the social integration of Muslim communities in the European Union, with particular attention to Bulgaria. It explores how migration, cultural diversity, religious values, and changing identities influence interethnic and interreligious relations and create new challenges for social cohesion.

The analysis draws on classical and contemporary theories of social integration, ethnicity, minority status, and identity. It compares the republican model in France and the multicultural model in the United Kingdom, assessing their characteristics and effectiveness. The Bulgarian integration model is examined as a reciprocal process involving both the efforts of Muslim communities to achieve social acceptance and the readiness of Bulgarian society for dialogue and cooperation.

The research combines theoretical analysis with qualitative methods supported by quantitative data. The empirical study focuses primarily on Muslim Bulgarian communities in the Western Rhodopes and Pirin regions. While acknowledging its thematic and geographical limitations, the book provides a conceptual and comparative framework for understanding integration processes and supporting further research on Muslim communities in Bulgaria and Europe.

3. Milenkova, V., Keranova, D., Lendzhova, V., & Peycheva, D. (2023). *Digital Media Literacy*. Blagoevgrad: Neofit Rilski University Press. ISBN 978-954-00 0344-3

In the collective monograph “**Digital Media Literacy,**” Chapter Two, “**Research Methods,**” presents the empirical methods used to examine digitalisation, digital literacy, and digital skills in Bulgarian society. These include document analysis, five focus-group discussions, 30 expert interviews, and a pilot survey of 232 participants. The findings demonstrate the growing importance of digital skills for employment, education, civic participation, and everyday life. They also identify inequalities related to age, ethnicity, education, and access to technology, alongside risks such as cyberbullying, misinformation, reduced interpersonal communication, and health problems.

Chapter Three, “National Empirical Survey,” presents the results of an online survey conducted in March 2021 among 1,018 respondents. The findings indicate widespread use of digital devices and the internet but also significant generational differences in digital competence. Online education was generally evaluated positively, although respondents reported social isolation, limited interaction, and health-related difficulties. The chapter also identifies low trust in online information and the need to verify content through multiple sources. Cyberbullying remains an important concern, highlighting the need for stronger critical thinking, media literacy, online safety, and inclusive digital education policies.

II. Articles and Papers Published in Scientific Journals Referenced and Indexed in World-Renowned Scientific Information Databases

4. Petrescu, C., Voicu, B., Ellena, A. M., Bettencourt, L., & Lendzhova, V. (2025). Patterns of School-to-Work-Transition Societies With High Rates of NEETs. *Journal of Adolescence*. <https://doi.org/10.1002/jad.70000>

The article “**Patterns of School-to-Work-Transition Societies With High Rates of NEETs**” examines policies supporting the transition from education to employment and the labour-market integration of NEET youth in Bulgaria, Romania, Italy, and Portugal. Drawing on a database of policies adopted between 1990 and 2022, the study compares eleven types of measures and considers how national school-to-work transition regimes shape policy development.

The findings reveal that Romania and Bulgaria retain characteristics of post-socialist regimes, while Italy and Portugal reflect sub-protective and family-oriented models. Although all four countries have introduced measures in line with European policy frameworks, their approaches remain strongly influenced by national institutional, economic, and social conditions. The article

concludes that policy convergence is limited and that effective support for NEET youth requires measures adapted to each country's specific school-to-work transition system.

Keywords: NEET youth; school-to-work transition; labour-market integration; youth policies; European Union.

5. Lendzhova, V. (2024). **Inclusive education and game-based learning for learners with disabilities: Perspectives from teachers in Bulgaria.** *Environment and Social Psychology*, 9(10). <https://doi.org/10.59429/esp.v9i10.3073>

The article “**Inclusive Education and Game-Based Learning for Learners with Disabilities: Perspectives from Teachers in Bulgaria**” examines the role of game-based learning in creating more accessible and inclusive educational environments for learners with disabilities. Based on the social model of disability, the study draws on 51 in-depth interviews with teachers and specialists working at different educational levels in Bulgaria.

The findings show that educational games can increase learners' motivation, participation, social interaction, and development of cognitive and practical skills. Special education teachers use game-based approaches more actively than teachers in mainstream education. However, their wider application is restricted by rigid curricula, insufficient teacher training, limited technological resources, and regulatory barriers. The article concludes that effective game-based learning requires coordinated cooperation among schools, teachers, parents, specialists, and policymakers, as well as accessible technologies and training adapted to learners' individual needs.

Keywords: inclusive education; game-based learning; interactive methods; digital technologies

6. Garcia, D., Simões, F., Bettencourt, L., Aguiar, C., Ferreira, I. A., Mendonça, J., Moleiro, C., Rocca, A., & Lendzhova, V. (2023). **Predictors of Secondary Education Completion across Portuguese Municipalities: Evidence from the 2009-2018 Period.** *Societies*, 13(9), 200. <https://doi.org/10.3390/soc13090200>

The article “**Predictors of Secondary Education Completion across Portuguese Municipalities: Evidence from the 2009–2018 Period**” examines territorial inequalities in secondary school completion across 253 high- and low-density municipalities in Portugal. Using publicly available data and a Linear Mixed Model, the study analyses the influence of contextual factors and educational resources during the economic crisis and subsequent recovery.

The findings show that low-density municipalities had higher secondary education completion rates by 2013 than high-density municipalities, challenging the assumption that less affluent territories necessarily achieve poorer educational outcomes. Rising unemployment was associated

with lower completion rates, while higher preschool enrolment improved secondary school completion in high-density municipalities. Unexpectedly, a higher proportion of permanent teachers was linked to lower completion rates. The article highlights the importance of territorially sensitive education policies, improved access to preschool education, and measures addressing structural inequalities in young people's transition from school to work.

Keywords: secondary education; school-to-work transition; public policies

7. **Piki, A., Markou, M., Lendzhova, V., & Ștefan, I. A. (2022). Piloting guidelines for gamified learning technology towards inclusive education. In eLearning & Software for Education Conference (Vol. 1, p. 18).**

The article **“Piloting Guidelines for Gamified Learning Technology Towards Inclusive Education”** examines how gamified educational technologies can be developed and evaluated to support learners with disabilities and those from socio-economically disadvantaged backgrounds. It argues that accessibility and inclusion should be integrated from the initial stages of system design rather than introduced after implementation.

The article identifies the challenges of involving vulnerable learners and their teachers in conventional testing and evaluation procedures. It proposes a systemic, user-centred piloting plan based on three elements: raising awareness of accessibility and inclusion, conducting user evaluations, and ensuring scientific and methodological rigour. Developed within the INCLUDEME project, the guidelines offer flexible options for different target groups and cultural contexts. The proposed approach supports the creation of accessible, engaging, and inclusive gamified learning platforms while ensuring the active participation of learners, teachers, and other stakeholders throughout the development process.

Keywords: pilot study; user evaluation; inclusivity; games-based learning; educational gamification; educational platform.

8. **Milenkova, V., & Lendzhova, V. (2021). Mobile learning and the creation of digital literacy in a real practical environment. In 8th International Conference on Educational Technologies (pp. 199-204). IADIS Press. ISBN 978-171383073-3.**

The article **“Mobile Learning and the Creation of Digital Literacy in a Real Practical Environment”** examines the development of mobile learning in Bulgaria, the national policy framework, and the digital platforms supporting online education. It pays particular attention to the transformation of the Bulgarian education system during the COVID-19 pandemic.

Based on a qualitative analysis of policy documents and educational measures, the study shows that the pandemic accelerated the transition to universal mobile and distance learning. Platforms such as Moodle, Zoom, Google Classroom, and Blackboard enabled educational continuity but also revealed inequalities in access, digital skills, and technological resources. The article highlights Bulgaria's continuing difficulties in achieving the EU average for digital competence and internet use. It concludes that effective mobile learning requires investment in infrastructure, systematic teacher training, accessible digital resources, and measures to improve digital literacy among both educators and learners.

Keywords: mobile learning; Covid-19; digital literacy; online platforms; distance education

9. Kõiv, K., Saks, K., Paabort, H., Lendzhova, V., & Smoter, M. (2021). A service model for self-directed learning of NEET youth at the local government level. *Youth & Society*, 54(1_suppl), 52S-68S. <https://doi.org/10.1177/0044118X2110582>

The article “A Service Model for Self-Directed Learning of NEET Youth at the Local Government Level” examines how local support services can strengthen the self-directed learning skills of rural young people who are not in employment, education, or training. It views NEET youth as individuals with the potential for development and participation in lifelong learning rather than only as recipients of assistance.

The empirical study was conducted in Estonia using the Double Diamond service-design method. It combined quantitative data on young people's readiness for self-directed learning with qualitative information from service providers and feedback from rural NEET youth. The proposed model emphasizes individualised and long-term support, cooperation among local institutions, and the active participation of young people in designing their learning and career pathways. The article concludes that flexible, coordinated, and co-created services can strengthen motivation, personal responsibility, and readiness to return to education or employment.

Keywords: NEET youth; self-directed learning; support services; service innovation

10. Erdogan, E., Flynn, P., Nasya, B., Paabort, H., & Lendzhova, V. (2021). NEET Rural-Urban Ecosystems: The Role of Urban Social Innovation Diffusion in Supporting Sustainable Rural Pathways to Education, Employment, and Training. *Sustainability*, 13(21), 12053. <https://doi.org/10.3390/su132112053>

The article “NEET Rural–Urban Ecosystems: The Role of Urban Social Innovation Diffusion in Supporting Sustainable Rural Pathways to Education, Employment, and Training” examines how social innovation can improve the inclusion of rural NEET youth. It highlights the

disadvantages they face, including weak infrastructure, limited access to education and employment, social isolation, and exclusion from public decision-making.

The study analyses 51 interventions implemented under the Youth Guarantee Programme and identifies good practices across different dimensions of social innovation. It argues that effective responses should move beyond individual-focused measures and address the institutional and structural conditions contributing to rural exclusion. The article proposes sustainable rural–urban ecosystems through which knowledge, resources, and innovative practices can circulate between urban and rural communities. It concludes that cooperation among institutions, local communities, civil society, employers, and young people is essential for creating sustainable pathways to education, employment, training, and social participation.

Keywords: rural–urban ecosystems; social innovation diffusion; education; NEET; social inclusion; youth guarantee programme; best practices

11. Mitescu-Manea, M., Safta-Zecheria, L., Neumann, E., Bodrug-Lungu, V., Milenkova, V., & Lendzhova, V. (2021). Inequities in first education policy responses to the COVID-19 crisis: A comparative analysis in four Central and East European countries. *European Educational Research Journal*, 20(5), 543-563. <https://doi.org/10.1177/14749041211030077>

The article “**Inequities in First Education Policy Responses to the COVID-19 Crisis: A Comparative Analysis in Four Central and East European Countries**” examines how educational inequalities were addressed during the first wave of the pandemic in Romania, Hungary, Bulgaria, and the Republic of Moldova.

Using critical frame analysis, the study compares policy documents and public statements issued by governmental and non-governmental actors during the transition to emergency remote education. The findings show that existing inequalities were intensified by digital poverty, unequal access to technology, limited family support, and differences in schools’ resources. Two main policy perspectives emerged: a short-term, state-centred approach focused on managing the immediate public health crisis, and a longer-term approach that viewed the crisis as an opportunity to create more equitable education systems. The article highlights the important role of civil society in identifying vulnerable groups, compensating for gaps in governmental responses, and promoting sustainable educational reforms.

Keywords: inequity; education policy; COVID-19; digital poverty; distance education; policy discourse; spatio-temporality

III. Articles and Papers Published in Non-Referenced Peer-Reviewed Journals or in Edited Collective Volumes

- 12. Lendzhova, V. (2026). Youth participation and epistemic authority in digital mental health design and governance. International Journal of Digital Research, 2(1), 39-54. ISSN 3033-179X. <https://doi.org/10.63711/ijdr.net20260102>**

The article “**Youth Participation and Epistemic Authority in Digital Mental Health Design and Governance**” examines how young people are positioned within the rapidly developing field of digital mental health. Although they are the primary users of many digital mental health technologies, young people often have limited influence over their design, implementation, and governance.

Based on a qualitative documentary analysis of 86 policy, academic, professional, advocacy, and civil society sources, the study identifies three dominant forms of youth participation: normative rhetoric, managed consultation, and emerging epistemic authority. The findings reveal tensions between protection and autonomy, professional expertise and lived experience, and user engagement and democratic participation. The article argues that meaningful involvement requires recognising young people as legitimate knowledge-holders and redistributing decision-making power. It concludes that participatory infrastructures and youth co-governance are necessary to ensure that digital mental health technologies are responsive, equitable, and socially legitimate.

Keywords: digital mental health; youth engagement; datafication; mental health interventions

- 13. Lendzhova, V. (2026). AI as a Social Filtering Mechanism in NEETs’ Labour Market Transition. NotaBene, No 71. <https://notabene-bg.org/#1801>**

The article “**AI as a Social Filtering Mechanism in NEETs’ Labour Market Transition**” examines how artificial intelligence is transforming NEET youth’s access to employment through automated screening, algorithmic matching, and digital recruitment platforms. It conceptualises AI not simply as a technological tool but as a social filter that determines candidates’ visibility, accessibility, and legitimacy in the labour market.

Based on a qualitative content analysis of 32 strategic and regulatory documents published between 2015 and 2025, the study explores European and national policies on youth employment, labour-market digitalisation, and AI-based recruitment. The findings reveal a shift from traditional activation policies towards infrastructure- and algorithm-mediated access to employment. NEET youth are particularly vulnerable because they often lack structured digital profiles, employment records, and sufficient digital capital. The article concludes that public policies must address

algorithmic inequality, improve digital inclusion, and ensure that AI-supported recruitment does not reproduce or deepen existing barriers to labour-market participation.

Keywords: artificial intelligence (AI); digital labour; NEET youth; institutional governance; active labour market policies (ALMP); social inclusion; policy infrastructures.

- 14. Lendzhova, V. (2025). Bridging the divide: Digitalization and young rural women in Bulgaria. International Journal of Digital Research, 1(2), 25-39. <https://ijdr.net/volume-1-year-2025/volume-1-issue-2/bridging-the-divide-digitalization-and-young-rural-women-in-bulgaria/>**

The article “**Bridging the Divide: Digitalization and Young Rural Women in Bulgaria**” examines how gender, geographic location, and limited digital access shape the opportunities of young women living in rural Bulgaria. Drawing on Bourdieu’s theory of social capital, intersectionality, and Castells’s concept of the network society, it analyses how digitalisation can both support empowerment and reproduce existing inequalities.

Based on semi-structured interviews with 43 young women from the South-West and Central-West regions of Bulgaria, the study identifies unreliable internet access, insufficient digital literacy programmes, limited infrastructure, and traditional gender norms as major barriers to participation in the digital economy. At the same time, the findings demonstrate the resilience and agency of young rural women. The article concludes that gender-sensitive rural policies, improved broadband infrastructure, expanded digital training, and measures addressing restrictive social norms are necessary to bridge the rural–urban divide and promote social mobility, regional development, and equitable digital inclusion.

Keywords: youth marginalization; rural women; gender inequality; digitalization; social capital; digital divide.

- 15. Lendzhova, V., & Neagu, G. (2022). Poverty and social exclusion. In M. Marinov, V. Milenkova, & B. Manov (Eds.), Transformations and Challenges in the Global World. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing. ISBN 978-1-5275-8922-3.**

The chapter “**Poverty and Social Exclusion**” examines poverty as a multidimensional phenomenon involving not only insufficient income but also restricted access to education, employment, healthcare, housing, social protection, and participation in society. Drawing on Eurostat, Eurofound, ILO, OECD, and national statistical data, it analyses patterns of poverty and exclusion across the European Union.

The analysis identifies young people aged 15–24 as one of the groups most exposed to poverty, material deprivation, unemployment, insecure work, and exclusion. The risks are particularly high for NEET youth, people with low education, ethnic minorities, persons with disabilities, and residents of peripheral or isolated areas. Bulgaria and Romania display some of the highest levels of severe deprivation in the EU. The chapter concludes that employment is essential for reducing poverty, although precarious and poorly paid work does not guarantee social inclusion. Effective responses therefore require coordinated employment, education, housing, healthcare, and social-protection policies.

Keywords: poverty; social exclusion; youth; NEETs; material deprivation; social protection; European Union.

16. Lendzhova, V., & Milenkova, V. (2021). Digital Education and Its Practical Dimensions. NotaBene, No. 53. <https://notabene-bg.org/read.php?id=1167>

The article “**Digital Education and Its Practical Dimensions**” examines the development of digital education in Bulgaria, the policy framework shaping educational processes, and the platforms and software products used in online learning. It focuses particularly on the restructuring of the Bulgarian education system during the COVID-19 pandemic.

Based on qualitative document analysis conducted within the national project “Digital Media Literacy in the Context of the Knowledge Society: Status and Challenges,” the study discusses the rapid expansion of online education and tools such as Khan Academy, ClassDojo, OneNote, Moodle, Zoom, Google Classroom, and Blackboard. It concludes that digital education broadens access and supports the development of digital skills, but its effectiveness depends on adequate infrastructure, teacher preparation, reliable access, and policies addressing digital inequalities.

Keywords: digital education; COVID-19; digital literacy; online platforms.